

Recenzja:

Jacek Borzyszkowski, Politechnika Koszalińska

Tanatoturystyka. Od przestrzeni śmierci do przestrzeni turystycznej

Tanatoturystyka. Od przestrzeni śmierci do przestrzeni turystycznej

Sławoj Tanaś

Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego

Wydanie 2013 r.

ISBN: 978-83-7525-924-7

Liczba stron: 224

Tanatoturystyka to pojęcie odnoszące się do podróży turystycznych, w ramach których odwiedzane są przestrzenie śmierci. Taka też tematyka zawarta jest w książce dr. S. Tanaś pt. „Tanatoturystyka. Od przestrzeni śmierci do przestrzeni turystycznej”. Opracowanie ukazało się w 2013 r. nakładem Wydawnictwa Uniwersytetu Łódzkiego. Składa się z sześciu części (1. Wstęp; 2. Śmierć i kultura; 3. Geografia kultury śmierci; 4. Człowiek w przestrzeni tanatoturystyki; 5. Istota

tanatoturystyki; 6. Wnioski).

Wstęp to swego rodzaju wprowadzenie czytelnika w zagadnienia poruszane w tym opracowaniu, łącznie z definicją zjawiska tanatoturystyki. Ujęto w nim również umiejscowienie przestrzeni tanatoturystyki w przestrzeni geograficznej. Bardzo ciekawe rozważania mają miejsce w drugiej części książki („Śmierć i kultura”), w którym scharakteryzowano tzw. historię śmierci oraz kulturę śmierci. Rozdział trzeci to charakterystyka geografii kultury śmierci. Przedstawiono w nim m.in. znaczenie śmierci w geografii podróży kulturowych, ze szczegółową analizą najważniejszych na świecie miejsc o charakterze pielgrzymkowym lub podróży kulturowych. Ta część opracowania to również udana próba zdefiniowania ważnych zagadnień związanych z tanatoturystyką, np. przestrzeni śmierci. Autor uwzględnił w niej również koncepcję geografii śmierci, z precyzyjnym jej umiejscowieniem w koncepcjach geograficznych. Rozdział czwarty zawiera szereg ważnych i istotnych zagadnień dotyczących poruszanego problemu. Zawarto w nim m.in. charakterystykę związków przestrzeni śmierci z przestrzenią turystyczną. Autor analizuje dotychczasowy stan badań nad przestrzenią turystyczną, wraz z jednoczesnym przedstawieniem autorskiej definicji tego zjawiska. Rozważania te były punktem wyjścia do próby scharakteryzowania typologii kulturowej przestrzeni turystycznej, uwzględniając w niej nie tylko etapy jej rozwoju, ale również typy. Autor trafnie opisuje zjawisko przestrzeni tanatoturystyki, konkludując, że „(...) turystyczna przestrzeń śmierci (przestrzeń tanatoturystyki) jest przestrzenią postrzeganą indywidualnie (jest subiektywna, będąca swoistym wyobrażeniem powstającym na podstawie wcześniejszych doświadczeń)”. W dalszej części tego rozdziału S. Tanaś opisuje determinanty rozwoju przestrzeni tanatoturystyki oraz zjawisko edukacji w tej przestrzeni. Rozdział piąty to próba usystematyzowania zagadnień związanych z tanatoturystyką. Zawarto w nim pochodzenie tego sformułowania, definicje, kategorie oraz formy podróży z tym związanych.

Autor precyzyjnie scharakteryzował motywy podróży tanatoturystyki (sacrum i profanum). Z uwagi na kontrowersje zachodzące wokół tanatoturystyki, S. Tanaś słusznie wskazuje na moralne dylematy tego rodzaju turystyki. Pewnego rodzaju zwieńczeniem dotychczasowych rozważań jest próba określenia istoty podróży tanatoturystycznych, przedstawiona w oparciu o motywy, cele oraz przedmiot zainteresowania. S. Tanaś trafnie przedstawia również miejsce tanatoturystyki w klasyfikacji turystycznej (wskazując na pewne cechy wspólne z innymi rodzajami turystyki). W końcu autor prezentuje autorski podział tanatoturystyki na poszczególne jej typy (przypadkowa, indywidualna, stymulowana oraz zaawansowana). Wskazane w rozdziale szóstym wnioski przedstawiają kilka ważnych zagadnień, w tym skutki tanatoturystyki. Kończącą część książki stanowi spis wykorzystanej literatury. W tym miejscu należy podkreślić bogactwo źródeł, na której składają się publikacje z różnych dziedzin i nauk. Znaczną część tych publikacji stanowią pozycje zagraniczne.

Charakteryzując przedstawioną do recenzji książkę, można odnieść się do fragmentu recenzji prof. zw. dr hab. A. Jackowskiego, który wyraźnie wskazał na ogromną wartość książki, pisząc m.in. że „(...) praca stanowi novum, jeżeli chodzi o samą teorię nauk o turystyce (...). Czytając pracę, bardzo dokładnie wyczuwa się u Autora doskonałą znajomość omawianych zagadnień oraz świetne opanowanie literatury krajowej i międzynarodowej (...). Z wielką konsekwencją i w sposób bardzo dojrzały Autor realizuje przyjęte założenia badawcze”.

Po książkę S. Tanasia warto (a nawet – należy!) sięgnąć z kilku powodów. Przede wszystkim jest to pierwsze tego typu opracowanie na rynku polskim w tak szerokim zakresie odnoszące się do zjawiska tanatoturystyki. Autor wykazuje się dużą dojrzałością naukową w prezentowanej problematyce – i to nie tylko ze względu na dogłębną analizę zawartą w książce, ale również wynika to z faktu, iż analizowany problem jest przedmiotem jego dociekań naukowych od lat (m.in. książka „Przestrzeń turystyczna cmentarzy. Wstęp do tanatoturystyki”, 2008 – recenzja K. Buczkowskiej, „Turystyka Kulturowa” nr 10/2009). Ponadto, zjawisko tanatoturystyki staje się (lub będzie z pewnością stawało się) coraz bardziej dostrzegane na polskim rynku – dotyczy to nie tylko opracowań naukowych, ale również w zakresie działań części różnych podmiotów działających na rynku turystycznym, czy nawet – w problematyce prac dyplomowych.

O ile w przypadku zagranicznych zasobów naukowych, można mówić o znacznej liczbie opracowań odnoszących się do zjawiska tanatoturystyki (na co zresztą wskazuje Autor), o tyle w przypadku polskiego rynku wydawniczego źródeł naukowych dotyczących tego tematu jest stosunkowo niewiele. Można śmiało stwierdzić, że publikacja S. Tanasia stanowi istotny wkład w światową literaturę naukową dotyczącą badanego problemu. Dlatego też powinna zainteresować wielu odbiorców. Jestem w pełni przekonany, że wydawnictwo to przyczyni się do wzrostu zainteresowania tanatoturystyką oraz do dalszych, szerszych rozważań, analiz i dyskusji na ten temat.